

Stockholms Läns Landsting

Hållbar upphandling av kollektivtrafik

Åsa Tivelius
Asa.gren-tivelius@sll.se
Trafikförvaltningen
Sjötrafiksektionen

- Vad är Stockholms Läns Landsting?
- Hur gör vi
- Goda exempel

Varje dag.....

26 000 besöker en doktor

8 000 tas om hand på sjukhus

75 barn föds

700 kirurgiska ingrepp

15 hjärtattacker behandlas

320 ambulansuppdrag

1 700 behandlas av Folktandvården

Fler än 780 000 SL-resenärer

12 000 resor med Färdtjänsten

11 000 resor med Sjötrafiken

Stockholms läns landsting

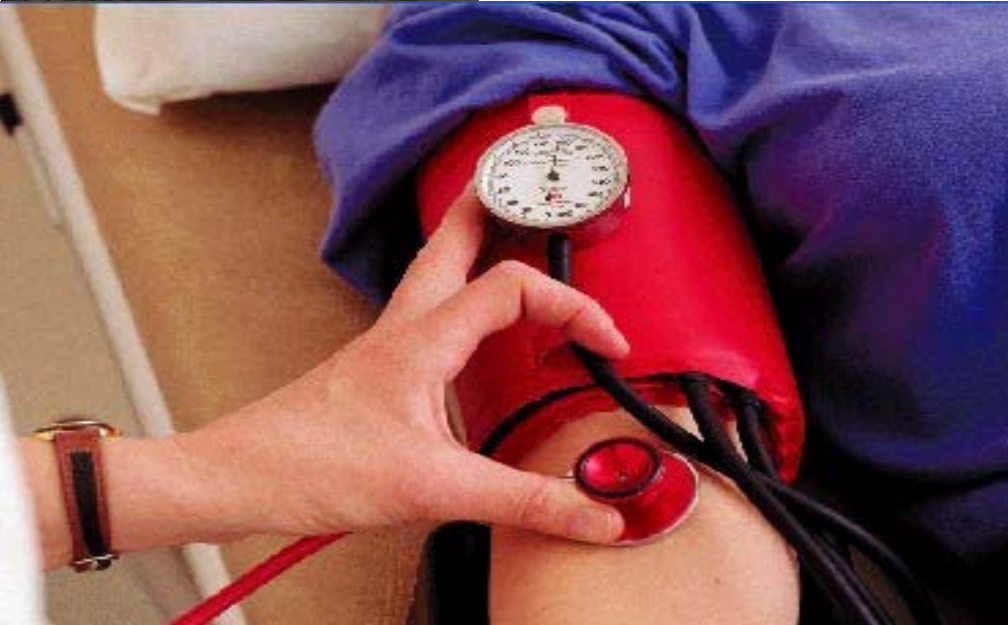

Omsättning:

- Ca 80 miljarder kr
- Varav trafiken ca 18 miljarder kr (23 %)
- **Varav Sjötrafiken 454 miljoner kr**

Antal anställda:

- Ca 40 000
- Varav Trafikförvaltningen ca 600 (1,5 %)
- **Varav Sjötrafiken 16 personer**

Trafikförvaltningen – det här är vi

Visste du det här om Trafikförvaltningen?

- ➔ Varje dag gör över 780 000 resenärer 1,8 miljoner resor med kollektivtrafiken
- ➔ Busslinje 4 har lika många resenärer som SJ har under en dag
- ➔ Vi är en av Stockholms största fastighetsägare med ett bestånd på över 1 miljon kvm
- ➔ Vi beställer trafikdrift och underhåll för cirka 9 miljarder per år samt färdtjänst för cirka 1,2 miljarder per år
- ➔ Vi förvaltar infrastruktur till ett värde av 100 miljarder
- ➔ Trafikförvaltningens årliga investeringar kommer de närmaste åren ligga på cirka 6 miljarder

Trafikförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

WAXHOLMSBOLAGET

Waxholmsbolaget/ Skärgårdstrafik

- 3 Leverantörer med 6 avtal
- 1,7 miljoner pax på 60 000 h
- 300 bryggor
- 3 terminaler
- 7 700 ton gods
- Fartyg
 - 20 egna fartyg Waxholmsbolaget
 - 30-tal leverantörsägda
 - 5 svävare
 - 1 helikopter
 - 5 godsfartyg

Tekniska anläggningar

- Terminaler
 - Strömkajen, Stavsnäs, Vaxholm
 - Allmänna gränd och Slussen

- Trafikbryggor
- Bunkerdepåer
- Miljöstationer
- Landströmsanslutning
- Sjösäkerhetsanordningar

- Vad är Stockholms Läns Landsting?
- Hur gör vi
- Goda exempel

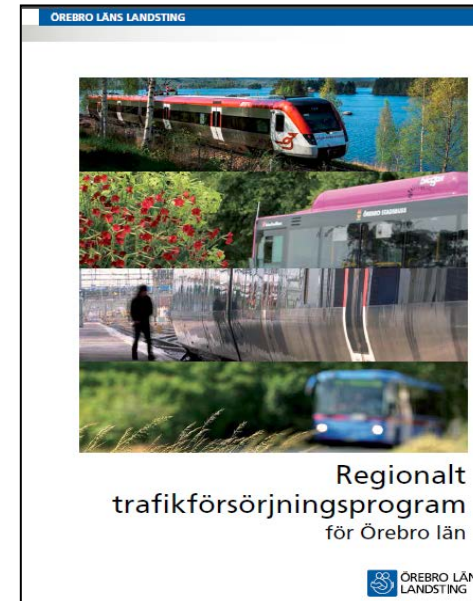
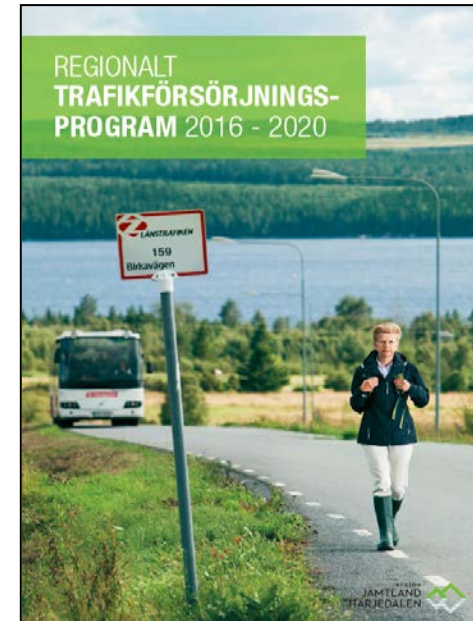
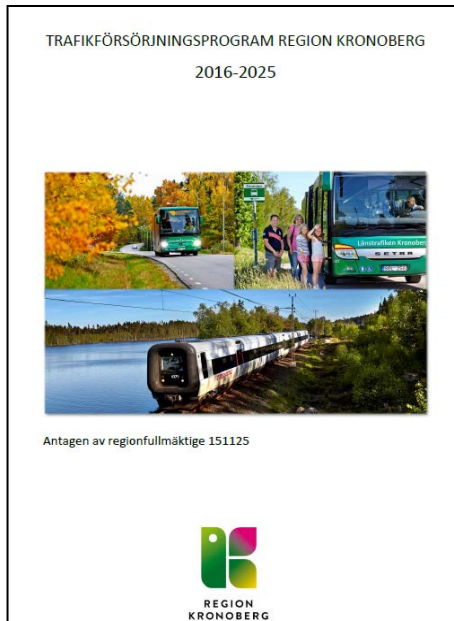
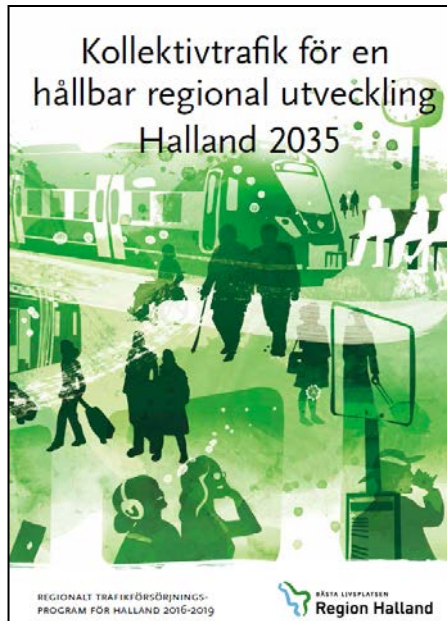

Regionalt Trafikförsörjningsprogram Kollektivtrafikmyndighet

Styrdokument för kollektivtrafikens utveckling

- Mål
- Åtgärder
- Vision

MILJÖPROGRAM

2017 -2021

Ökad andel kollektivtrafik

Ökad användning av
förnyelsebara drivmedel

Mängden utfasnings
kemikaler ska minska

Energieffektivisering

Hållbar upphandling av Sjötrafik

Drivmedel
Landström
Maskineri / utsläpp
Energieffektivisering
Buller
Miljöledningssystem
Lagefterlevnad
Kemikaliehantering
Miljöolyckor
Avfallshantering
Fartygsunderhåll
Utbildning
Framförande av fartyg
Minimering av svallvågor
Minimering av buller
Livsmedel
Certifiering
Egenkontroll
Revisioner
Kontaktperson
Inrapportering av miljödata

Länkar till olika material som visades

- [Trafikförsörjningsprogram Stockholm Läns Landsting](#)
- [Kollektivtrafik på vatten Stockholms Läns Landsting](#)
- [Miljöprogram 2017-2021](#)
- Riktlinje för Miljö – kontakta mig så skickar jag gärna PDF.

Miljökrav vid upphandling av sjötrafik

Denna bilaga omfattar miljökrav som trafikförvaltningen **ska** ställa vid upphandling av sjötrafik.

Generella krav

Entreprenören **ska** hålla sig ajour med och uppfylla samtliga vid var tid gällande miljökrav ställda i t.ex. EU-direktiv, lagar, förordningar, lokala föreskrifter samt trafikförvaltningens riktlinjer som är relevanta för uppdraget.

Drivmedel och energi

Trafikförvaltningen har som mål, att i enlighet med Stockholms läns landstings ambition, sträva efter en andel av 100 % förnybar energi i fastigheter och transporter.

Drivmedel för fartyg

Om diesel används **ska** det vara av lägst miljöklass 1 (MK 1) blandat med minst 5 % förnybart drivmedel (t.ex. RME). **2017 MK1 + 20% Förnybart.**

Landström för fartyg

Fartyg **ska** vara försedda med elmätare – senast 9 månader efter trafikstart. All eleverans till fartyg **ska** vara från 100% förnybar källa, med undantag där leverans sker från anläggning där entreprenör inte har eget avtal.

Fartyg **ska** energiförsörjas från landanslutet el-nät vid planerad stillaliggande tid som överstiger 15 minuter vid kaj/brygga.

Avgaskrav för externt tonnage

Motorer med effekt överstigande 130 kW för framdrivning eller elproduktion på fartyg **ska** inte vara äldre än 20 år. Senast tjugofyra (24) månader från driftstart för uppdraget **ska** kravet vara uppfyllt avseende ålder på motorer.

Maskinbyte, IMO Tier III el bättre

Fartygens energieffektiviseringsplan

Trafikförvaltningen **ska** alltid ställa krav på energieffektivisering av sjötrafiken utifrån de miljömål som gäller vid tidpunkten för upphandlingsunderlagets framtagande. Trafikförvaltningen har tagit fram en vägledning för energieffektiviseringsplan för fartyg i skärgårdstrafik som **ska** ligga till grund för kravställningen.

Råd: Planen kan innehålla information om t.ex. ruttplanering, väderplanering, tidspassning, fartoptimering, möjligheter för returvärme, uppvärmningsbehov, optimering vid stillaliggande vintertid osv

Stillaliggande fartyg

Entreprenören **ska** uppvisa en plan för energieffektivisering i sjötrafiken för stillaliggande av fartyg och kunna uppvisa mätbara mål.

Buller

Fartyg **ska** uppfylla Transportstyrelsens krav avseende buller. Se även Riktlinjer Buller och vibrationer (SL-S-419701).

Generella krav av Miljöledningssystem

Miljöledningssystemet **ska** omfatta samtliga delar av entreprenörens verksamhet som har med uppdraget att göra

- miljöpolicy;
- mätbara och tidsatta miljömål inom ramen för uppdraget som uppdateras minst en (1) gång per år;
- handlingsplan för att nå miljömål, inklusive ansvarsfördelning, som uppdateras minst en (1) gång per år;
- uppföljning av miljömål;
- organisations- och ansvarsfördelning; samt
- miljökrav på underentreprenörer
- uppföljning av underentreprenörers efterlevnad av miljökrav

Entreprenören ska främja ett systematiskt miljöarbete inom sin leverantörskedja. Samtliga av entreprenörens anlitade underentreprenörer ska under uppdraget bedriva ett systematiskt miljöarbete och **ska** inom ramar för avtalet uppfylla trafikförvaltningens krav.

Miljöledningssystemet **ska** minst innehålla

- Lagefterlevnad
- Kemikaliehantering
- Miljöolyckor
- Avfallshantering
- Fartygsunderhåll
- Utbildning
- Framförande av fartyg – Eco drivning
- Minimering av svallvågor
- Minimering av buller
- Livsmedel – Ekologiska produkter
- Certifiering – ISO 14001 el EMAS 21 månader efter trafikstart
- Egenkontroller
- Revisioner
- Utvecklingsarbete

Inrapportering av miljödata

Information/område som ska rapporteras	Rapporteringsperiod	Rapporteringsintervall	Rapporterings-system
Inrapportering av användning av land ström för varje fartyg	Kalendermånad	Månatligen	FRIDA
Inrapportering av aktuellt drivmedel för varje fartyg, mängd drivmedel, körsträcka, andel inblandat förnybart drivmedel samt övriga data för fartygen.	Kalendermånad	Månatligen	FRIDA
Inrapportering av energieffektiviseringsplan för respektive fartyg	Kalenderår, senast 31 mars	Årligen	FRIDA
Kemikalieförteckning innehållande följande information: Produktnamn, mängd, användningsområde, ingående ämnen, CAS-nr för respektive ämne, ev. riskfras/faroangivelse samt halt (%) av respektive ingående ämne.	Kalenderår, senast 31 mars	Årligen	FRIDA
Mängd av eget eller omhändertaget avfall i tillämpliga faktitioner (kg/fraktion); mängd av ovanstående avfall som deponerats respektive återvunnits på något sätt (%)	Kalenderår, senast 31 mars	Årligen	FRIDA
Miljöolyckor	Kalendermånad	Direkt	Avvikelse / ISM

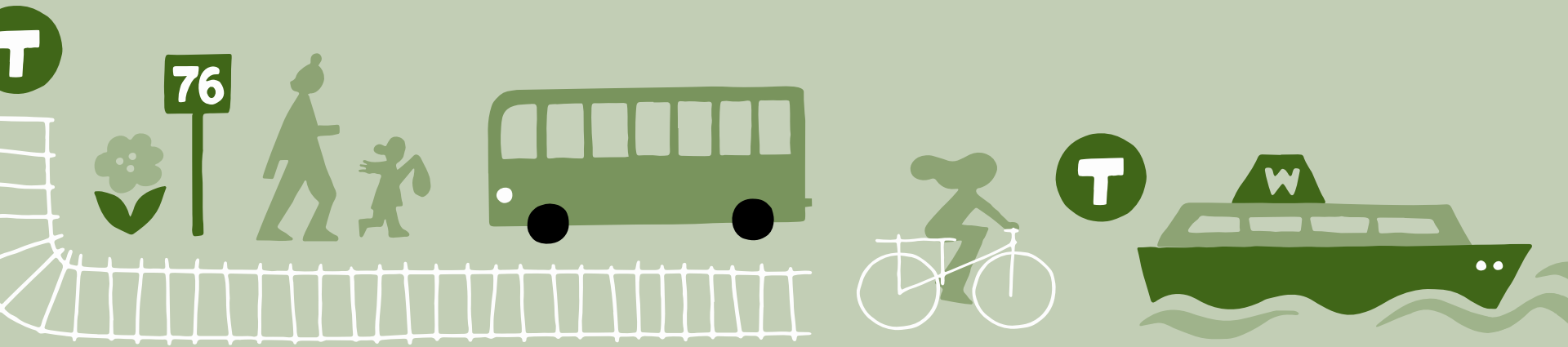
Revisioner – uppföljningar – exempel

Miljökrav	Exempel på uppföljningsfrågor	Dokument som styrker att krav efterlevs	Bedömning om krav efterlevs
Grundkrav	Finns det aktuell förteckning över relevanta miljökrav och -lagar för verksamheten? Finns eventuella tillstånd, certifikat och anmälningar?	(Ange dokument)	Ja Nej
Miljöledningssystem	Finns det följande dokument: -miljöpolicy för verksamheten; -mätbara och tidsatta miljömål inom ramen för uppdraget som uppdateras minst en (1) gång per år; -handlingsplan för att nå miljömål, inklusive ansvarsfördelning, som uppdateras minst en (1) gång per år; -uppföljning av miljömål; -organisations- och ansvarsfördelning -miljökrav på underentreprenörer Hur säkerställer entreprenören att underleverantörer som genomför uppdrag inom ramar för avtalet uppfyller trafikförvaltningens krav?		Ja Nej
Certifiering	Finns det giltigt ISO14001 certifikat eller motsvarande?		Ja Nej
Förnybara drivmedel	Används förnybara drivmedel i enlighet med kraven i avtalet och redovisas det enlighet med rapporteringskrav? (fartyg, landström mm.)		Ja Nej

Energieffektivisering av stillaliggande fartyg	Finns handlingsplan för energieffektivisering i sjötrafiken för stillaliggande av fartyg?	Ja Nej
	Ange vilka mål som är antagna för energieffektivisering	
Kemikaliehantering	Finns och tillämpas det ett dokumenterat arbetssätt för att säkerställa att kemikaliekrav från Stockholms läns landsting efterlevs vid inköp av kemikalier?	Ja Nej
	Har kemikalieförteckningen redovisats enligt rapporteringskraven?	
	Används det produkter som innehåller avvecklingsämnen i utfasningslistan utan en godkänd dispens från trafikförvaltningen?	
	Har kemikalieförteckningen redovisats enligt rapporteringskraven?	
	Används det produkter som innehåller avvecklingsämnen i utfasningslistan utan en godkänd dispens från trafikförvaltningen?	
Miljöolyckor	Finns och tillämpas det ett dokumenterat arbetssätt för hantering av miljöolyckor mm?	Ja Nej
	Finns det dokumenterad ansvarsfördelning?	
	Har det förekommit miljöolyckor mm under redovisningsåret?	
	Har miljöolyckor mm rapporterats enligt avtalskraven?	
Avfallshantering	Finns och tillämpas det rutiner för källsortering av avfall?	Ja Nej
	Har avfallsmängder redovisats enligt rapporteringskraven?	
Verkstäder och tvättanläggningar	Drivs varv enligt krav i gällande lagstiftning?	Ja Nej
	Har varv några icke åtgärdade förelägganden från tillsynsmyndigheter?	
	Har egna kontroller/revisioner på var genomförts?	
Utbildning	Hur säkerställs det att all personal kontinuerligt genomgår nödvändig utbildning i miljö och miljökrav i detta avtal, anpassad till respektive tjänst?	Ja Nej
	Hur stor andel av personalen har utbildats och när?	
Framförande av	Hur säkerställa att samtliga förare tillämpar ett miljöanpassat körsätt utifrån minimerad drivmedelsförbrukning,	Ja Nej

- Vad är Stockholms Läns Landsting?
- Hur gör vi
- Goda exempel

GODA EXEMPEL SLL TRAFIKFÖRVALTNINGEN

Övergång till drift med förnybara drivmedel

- Landstinget skall vara ett miljöföredöme och ligga i framkant när det gäller utsläppsfri sjötrafik
- 2015 var andelen förnyelsebart drivmedel 3% för Sjötrafiken.
- Mål 2019: 50% förnybart drivmedel
 - 20% 2017
 - 50% 2019
 - 90% 2021
- HVO kräver inte ombyggnad av infrastruktur och motorer. Reversibel teknik som gör det möjligt att återgå till tidigare bränsletekniker.

Miljöframgångar

- HVO (Hydrerade vegetabiliska oljor) framställs av exempelvis tallolja eller slaktavfall. I Sverige framställs HVO från tallolja och i Finland framställs HVO från slaktavfall.
- HVO som framställs av tallolja reducerar växthusgasutsläpp med 89 % jämfört med nyttjandet av diesel utan förnybar blandning.

Miljöframgångar

- Avgasrening med UREA för att sänka NO_x-halter (ca 90%) och partikelfilter installeras.
- Interceptorer på snabbgående fartyg för minskning av svallvågor och bättre gångläge.
- Energimätning och Eco Driving – **Beteendeförändring!!!**

SjöVägen – första Eldrivna pendelbåten i SL-trafik

- Effektiv kollektivtrafik på Stockholms inre vatten, linje 80
- Nollutsläpp
- Tyst
- Tillgänglig

Nybygge 550

- Dieselelektisk drift med option på hybriddrift
- Isgående
- 150 passagerare
- Hög tillgänglighet
- Norra skärgården
- Levereras 2018

- Vad är Stockholms Läns Landsting?
- Hur gör vi
- Goda exempel

*Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transport system
som bidrar till att Stockholms är Europas mest
attraktiva storstadsregion
Miljövision Stockholms Läns Landsting*